

czerwiec '90

NICEŃAS

15

Biuletyn Sanktuarium św. Nikity * Kostomłoty

UNIKI WŁADYKA WŚRÓD UNITÓW NA PODLIASIU

17 czerwca 1990 a 10⁰⁰

11

Po raz pierwszy od ostatniej wojny Unicy w Polsce mają swego BISKUPA wschodniego obrządku. Został nim ks. MARTYNIAK JAN dotychczasowy proboszcz parafii grecko-katolickiej w Legnicy. Jest on związany z Kostomłotami od kilkunastu lat, ponieważ kilka razy przewodniczył uroczystościom odpustowym ku Czci św. Nikity Męczennika. Tym razem będzie gościem w naszej unickiej parafii po raz pierwszy jako BISKUP, UNICKI WŁADYKA.

Odprawi archijerejską Liturgię Mszalną, wygłosi kazanie oraz poświęci nową p o l i c h r o m i ę miejscowej cerkwi. Motywem przewodnim całej uroczystości będzie ceremonia ODNOWIENIA ŚWIĄTYNI... Обновление Храма.

Odnowiona nasza parafialna CERKIEW będzie symbolem naszego DUCHOWEGO ODNOWIENIA.

W czasie całonocnego czuwania zaśpiewamy i rozważymy następujące stichiry na Odnowienie świątyni:

Kanon, pieśń 8

Dzisiaj w duchową szatę utkaną z góry przez Bożą łaską wystroiła się jak oblubienica Twoja Cerkiew, Panie. I używa odnowionych swych ludzi do radosnej pieśni: wszelkie dzieła Pańskie, chwalcie swego Pana.

Кондак Обновлению:

Небо многосветлое Церковь показася,
вся просвещающая верных,
в нейже стояще зовем:
сей дом утверди, Господи.

mel. 6: Odnówcie się, bracia,
zostawcie starego człowieka,
nowe życie prowadźcie
nakładając uzdę wszystkiemu,
co wiedzie do śmierci.
Wszystkie członki wychowujmy
przez unikanie złego pokarmu z drzewa.
I jedno pamiętajcie:
unikać spraw starych.
Tak odnawia się człowiek.
Tak świętuje się dzień Odnowienia.

mel. 3: Wejźdź w siebie, człowiecze,
bądź nowym zamiast staro-
go i póki czas świętuj odnowienie duszy.
Niech się odnowi droga twego codziennego życia.
Stare bowiem minęło,
oto wszystko stało się nowe.
Dożybną odmianę siebie
przynies w darze na to Święto.
Odnowieniem siebie
uczcij Dzień ODNOWIENIA.

В Храме стояше славы Твоя,
на небеси стояти мним.

z korespondencji ...

Drogi Ojczy,

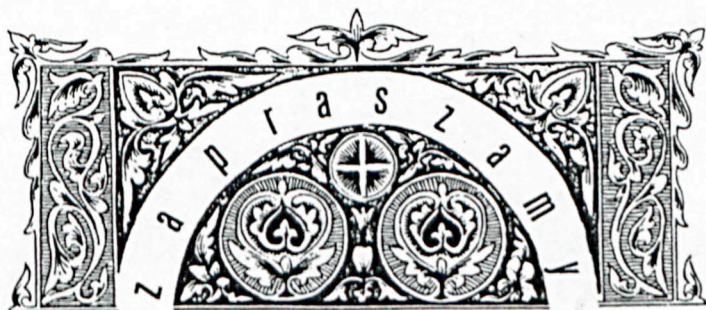
Pobyt w Unickiej cerkwi był dla mnie dużym przeżyciem. Przede wszystkim utkwiła mi w pamięci prelekcja o Kościele łacińskim i greckim wygłoszona w naszej obecności i studenci V roku historii Uniwersytetu warszawskiego.

Chciałbym się podzielić kilkoma wiadomościami dotyczącymi kształtu krzyży unickich i prawosławnych. Prawosławna poprzeczka zwana pierekładiną pochodzi rzeczywiście od krzyża św. Andrzeja. Cesarz Bazyli II miał krzyż z nałożoną nań literą X. Natomiast książę Władimir Wielki po przyjęciu chrztu na Rusi zredukował krzyżując się ramionami litery X /zostawił tylko jedną poprzeczkę/. Prawdopodobnie musiał tak zrobić lub też nie chciał czy nie śmiał używać znaku cesarskiego bez jego zmiany.

Krzyż unicki zawsze lub prawie zawsze ma trzy równoległe poprzeczki jednakowej długości. Obecnie sądzi się, że krzyż ten przyszedł do nas nie z Bizancjum, lecz z Rumunii, gdzie powstał pod wpływem krzyża patriarchalnego /papieskigo/. Wojewodowie mołdawscy i polscy a także król węgierski Stefan szczylicili się przywilejem korzystania z patriarchalnego krzyża. Wkrótce po uzyskaniu tego przywileju umieszczali ten znak na szczytach fundowanych cerkwi. Krzyż unicki ma jeszcze jedną cechę różniącą go od krzyża prawosławnego i krucyfiksu. Od krucyfiksu różni się tym, że o ile postać Chrystusa jest nań umieszczona, to jest słabo zaznaczona, tzn. płytko rzeźbiona. Natomiast na krzyżu prawosławnym Chrystus nigdy nie był rzeźbiony, lecz malowany.

Znane są krzyże unickie z ukośną poprzeczką. Tłumaczy się to wpływem prawosławnego Kościoła rosyjskiego. Tyle dowiedziałem się o krzyżach unickich z książki Korabiewicz "Śladami amuletu" 1974. Niestety ze względu na brak czasu nie mogę sprawdzić prawdziwości przedstawionych przez autora poglądów. Może przynajmniej część z tych wiadomości kiedyś się przyda.

A: Chlebicki z Wrocławia

NA TE UROCZYSTOŚCI WSZYSTKICH PARAFIAN, PRZYJACIÓŁ I SYMPATYKÓW NASZEJ UNICKIEJ WSPÓLNOTY.

Duszpasterze

... и святыи Храм сей утверди, Господи,
даже до скончания века ...

Cerkiew nasza została zbudowana ok. 1631 roku. Ma więc ponad 350 lat. Posiada 4 stare ikony. Główną z nich przedstawiającą świętego Męczennika N I K I T Ę ufundowała dla kostomłockiej cerkwi niejaka Teodora z Prytuk, osady leżącej za Bugiem naprzeciwko naszej wsi.

W 1852 r. dzięki ofiarności Jana toskiego, miejscowego dziedzica, była gruntownie remontowana i przebudowana. Grób jego znajduje się w Warszawie na Powązkach, ale nie na tym znanym dla wszystkich cmentarzu, lecz dalej przy ulicy Powązkowskiej 90 na terenie parafii św. Józafata.

W późniejszym prawdopodobnie czasie wewnątrz cerkwi wyklejono zgrzebnym płótnem utkanym ze lnu i konopi przez miejscową kobietę. Po tym płótnie malowano wapnem czy gliną jak w zwykłych mieszkaniach. Z biegiem lat płótno prężniało. Przybijano więc łaty z kawałków innych płócien, i tak aż do ostatnich lat.

W 1970 roku przyjechali rzeczoznawcy z Lublina na czele z p. mgr Kurzątkowskim, ówczesnym konserwatorem wojewódzkim zabytków. Metodą radioaktywnego węgla C14 przeprowadzili badania drewna, z którego zbudowana jest cerkiew. Wynik potwierdził budowanie cerkwi ok. roku 1631. Orzeciono następnie, że płótna ze ścian nie mają żadnej wartości zabytkowej.

W siedemdziesiątych latach dzięki żmudnym badaniom stanu drzewa przez p. inż. Zygmunta Wczelika z Warszawy i wystawionej przez niego ekspertyzie oraz pod jego okiem przeprowadzono kapitalny remont cerkwi. Nowe fundamenty, nowe dębowe podwaliny, nowy szalunek zewnętrzny, nowy sufit i zdjęcia płócien ze ścian. Kiedy kobiety detergentami wyszorowały dokładnie ściany, pokazały się dość ładne bale z iglastego drzewa. Do tego doszedł sufit z nowych sosnowych desek. I tak było przez kilka lat.

W 1986 roku postanowiono położyć polichromię. Dokonali tego przez kilka lat pracownicy Akademii Sztuk Pięknych z Warszawy: Ryszard Woźniak ze swym kolegą Markiem. Posłużyli się temperą, a więc najstarszą metodą malarską. Wzory nawiązują do najlepszych dzieł ruskich cerkwi XVII wieku.

Z braku funduszy polichromia nie jest jeszcze kompletnie ukończona. Wszystkim ofiarodawcom należy się ogromne uznanie i wdzięczność, że swoim czynem uratowali i ulepszyli dobro kultury chrześcijańskiej, jakim jest unicka cerkiew w Kostomłotach.

Na tym miejscu wyrazamy wielką wdzięczność księdzu Profesorowi TEDEUSZOWI Z A S Ę P I E z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego za pokrycie kosztów polichromii znajdującej się za ikonostasem. Tym ofiarnym gestem chciał Czcigodny Sponsor uczcić Millennium Rusi, Bohaterstwo Unitów Podlaskich i Dziesięciolecie Pontyfikatu Słowiańskiego Papieża.

Sotwori, Hospodi, mnohaja leta, leta
daruj Jemu, Hospodi, mnohaja leta, leta.
Wo zdrawije, wo spasienije,
mnohaja leta !

Adres:
Nicetas
Kostomłoty
21-508 Dobratycze

